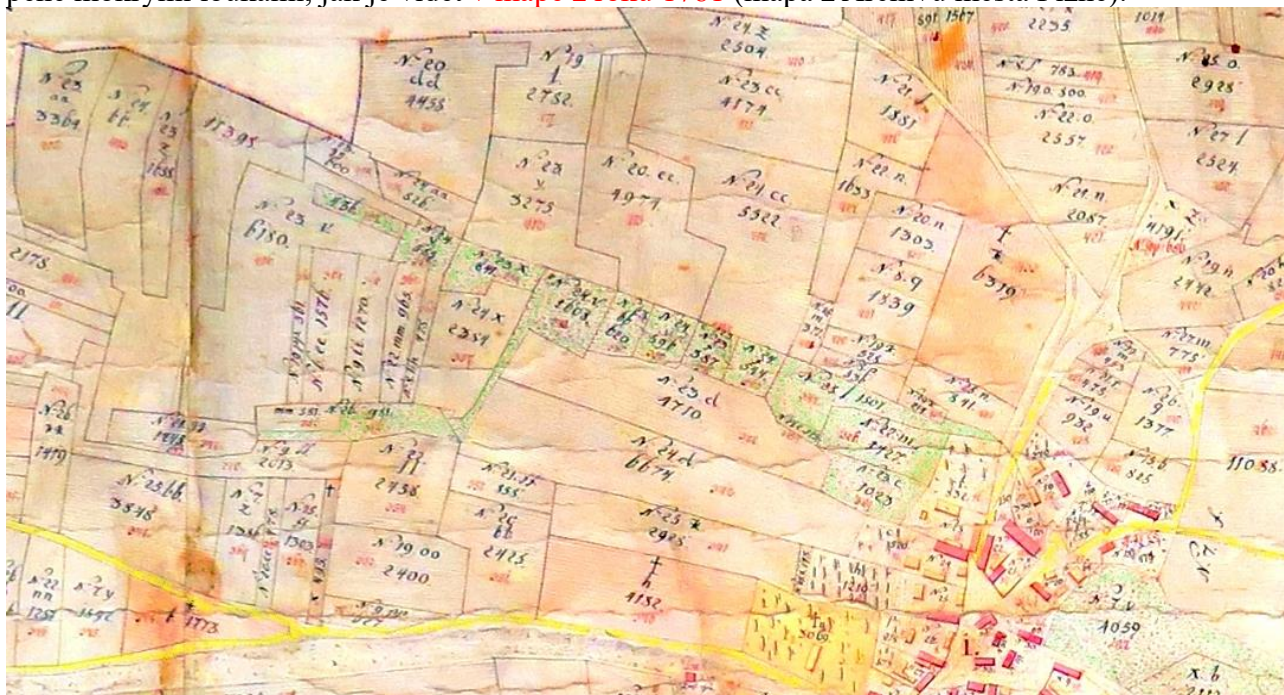

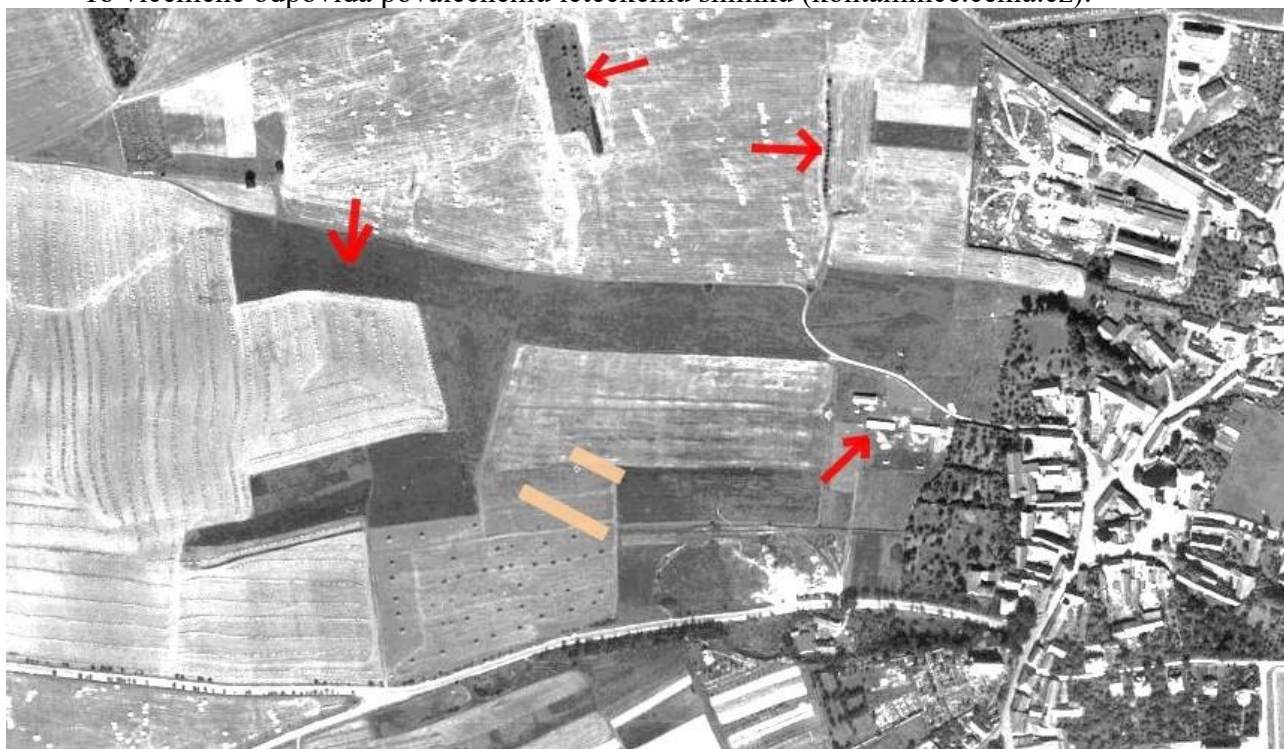
2.část - Dýšinský potok a „Pavlojc jáma“

00

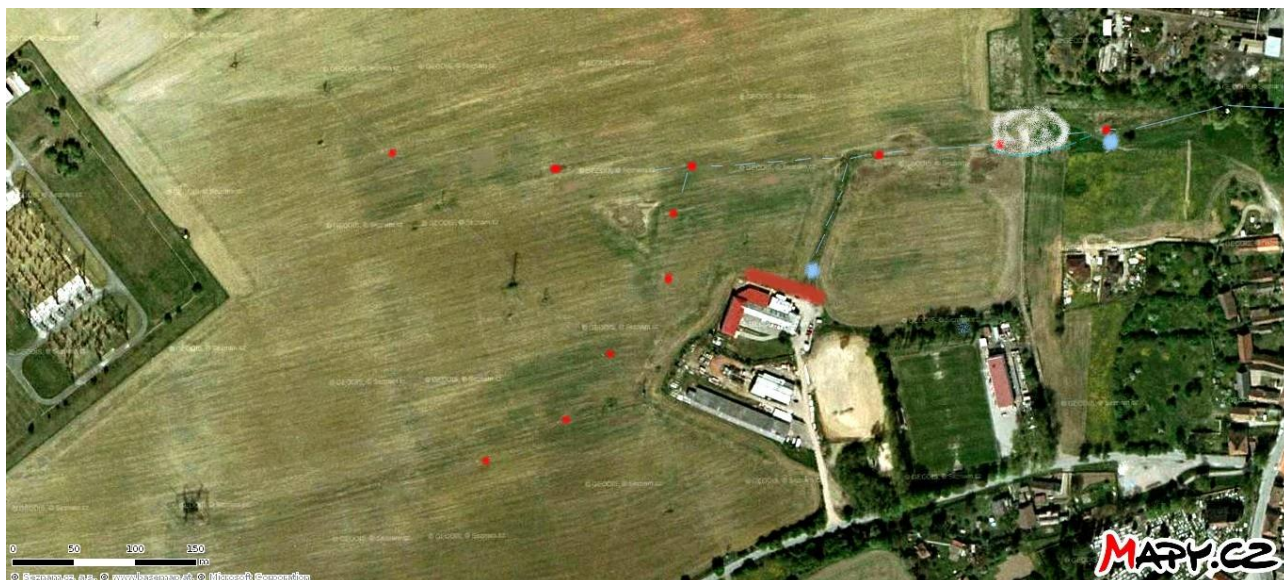
Jedná se o levostranný přítok Klabavy. Pramení nad Dýšinou, dnes se dá říci, že v rouře pod budovou truhlárny. Dříve to ale bylo rozsáhlejší prameniště v polích pod dnešní rozvodnou, obklopené mokřými loukami, jak je vidět **v mapě z roku 1781** (mapa z Archivu města Plzně):

To víceméně odpovídá poválečnému leteckému snímku (kontaminace.cenia.cz):

Na téhle mapě jsou patrné tři budovy za statky na západě v polích, které prý bývaly drůbežárnou (pozdější drůbežárna a pak truhlárna, viz oranžové čáry). Je tu ale pěkně vidět koryto potoka až nahoru do polí, také polní cesta na sever s remízem a „Pavlojc jáma“ o které bude psáno později ...

Mapa z roku 2003

Původní mokré louky se v polích značí dodnes i když jsou pole odvodněny meliorací. Na rozdíl od Horomyslického potoka i prameniště Nouzovského potoka, tady na povrchu už nejsou patrné šachty, které se dělaly po určitých úsecích na těchto podzemních potrubích. Tady bylo potrubí mělčí, šachty jen obyčejné z betonových kanalizačních trub, ne ze skruží, jako jinde. Dnes zůstala jen jedna u „koňského cvičiště“, pokud není ještě jiná někde zarostlá v křoví. Pod zemí je v polích patrně spleť rozbitých, ale stále částečně funkčních trub, které trvale odvádí z pole vodu dolů do koryta potoka. Na obrázku z roku 2003 se zdají být ještě viditelné některé další šachty, které byly asi postupně orbou poničeny a odstraněny. Modře jsou vyznačeny dvě malé existující tůňe.

Dnes to vypadá, že Dýšinský potok začíná v tůňce pod truhlárnou (na obrázku). Za pramen bych to ale nepovažovala, protože podle starých map a snímků šlo kdysi z této strany jen nějaké menší vedlejší koryto, to hlavní běželo shora od rozvodny a to je dnes patrně pod zemí. Spíše na mě tůňka působí dojmem, že se tu sbírá malé množství podpoверхové vody, možná i z meliorací na téhle straně a byl sem kdysi zaústěn odpad z drůbežárny (dnes přepad z ČOV truhlárny a k tomu

drenáže od základů budov a dešťové vody?). Každopádně voda v tůňce se zdá překvapivě čistá a bez zápachu.

Z tůňe pokračuje potok mělce pod zemí a nad ním roste remízek. Místo je zamokřené. Fakticky potok asi začíná v těchto místech v podzemních trubkách, které sbírají vodu z polí.

„Pavlojc jáma“

Voda obvykle stéká z obou stran svahů do údolí, kde vytvoří potok. Zde teče jen z jižní stany a středom. Na severní straně je liniová prohlubeň, které místní říkají koryto. Připomíná to další větev prameniště potoka, ale to není. I když má po celá léta odlišnou barvou vegetace (patrně i na leteckých snímcích). V době přívalového deště se tudy prý valí voda jako řeka. Je to „Pavlojc jáma“.

Mapa z roku cca 1879 s vyznačenou Pavojc jámou (oldmaps.cz)

Na starých mapách je kreslená vždycky jako izolovaná prohlubeň a nikdy jako nějaká pastvina u potoka. Je tedy pravděpodobné, že nevznikla přírodně, ale spíše lidskou činností. V mapě 1781 je již v tomto místě zakreslen zvláštní pozemek jediný bez zápisu majitele, okolní pozemky patří k čp. 20 a 23. V roce 1839 je tento pozemek, ležící u polní cesty, ve vlastnictví Pavla Čechury z čp. 29 (druhá chalupa tohoto číslování – dnešní umístění). Je zakreslen jako pole a sad s cestami kolem.

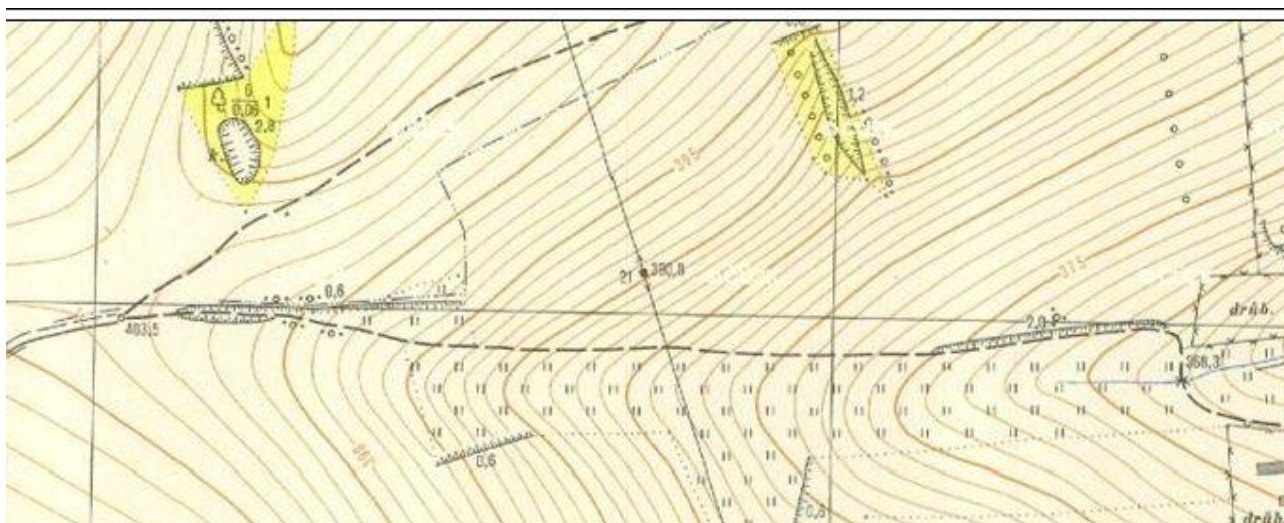

Mapa pozemkového katastru 1839 (cuzk)

Pavel Čechura pocházel z usedlosti čp. 23, ale tam později hospodařil jeho bratr. Tak se Pavel Č. stal chalupníkem, nejdříve v čp. 29, pak v čp. 47. V majetku tohoto muže byly tehdy čtyři úzké pozemky při této cestě. Je otázkou, kdy jáma vznikla a proč jsou zrovna tady pozemky rozdělené na takové úzké pásy. A zda v roce 1839 jsou vidět na mapě jen dělené pozemky na rovném poli, kde se až potom cosi kopalo či těžilo (hlína pro cihelnu?), nebo už nějaké díly značící obtížně obdělátnou „jámu“ po nějaké dřívější těžbě. Jestli to byla pro Pavla Čechuru spíše zátěž, coby neúrodná prohlubeň, nebo naopak důležité místo nějaké těžby a přivýdělku, když se dodnes místo tak připomíná. Syn chalupníka Pavla Č. si později mohl koupit celou velkou usedlost čp. 27. Je taky další otázkou k úvaze, zda tato usedlost „U Pavlů“ je pojmenovaná po původním majiteli Pavlu Brožíkovi, nebo po otci pozdějšího majitele usedlosti Vojtěcha Čechurovy, tedy po Pavlovi Čechurovi, u kterých se pro rozlišení od Čechurů z čp. 23 (a z č. 8) říkalo „Pavlojc“.

„Pavlojc jáma“ podle pamětníků prý bývala podle pamětníků ve středu hluboká až 3m oproti okolnímu terénu, osázená ovocnými stromy – švestkami (snímek z roku 1956, kontainace.cenia.cz)

Mapa z roku 1963 (mapový portál Plzeňského kraje) – jáma je kreslená jako pastvina se stromy, vlevo je vidět ještě další jáma, či lom na Chlumu. Pole jsou už zarovnaná, dnes už a tam nejsou vidět ani meze, příliš ani „Pavlojc jáma“. Ale půda si původní stav stále pamatuje...

Takhle vypadá začátek našeho potoka. Na vedlejším obrázku je tuň vzniklá odhalením melioračního potrubí pod „koňským cvičištem“. Žáby, hmyz vážky. Takto jednoduše by měla vypadat revitalizace zatrubněných částí potoků.

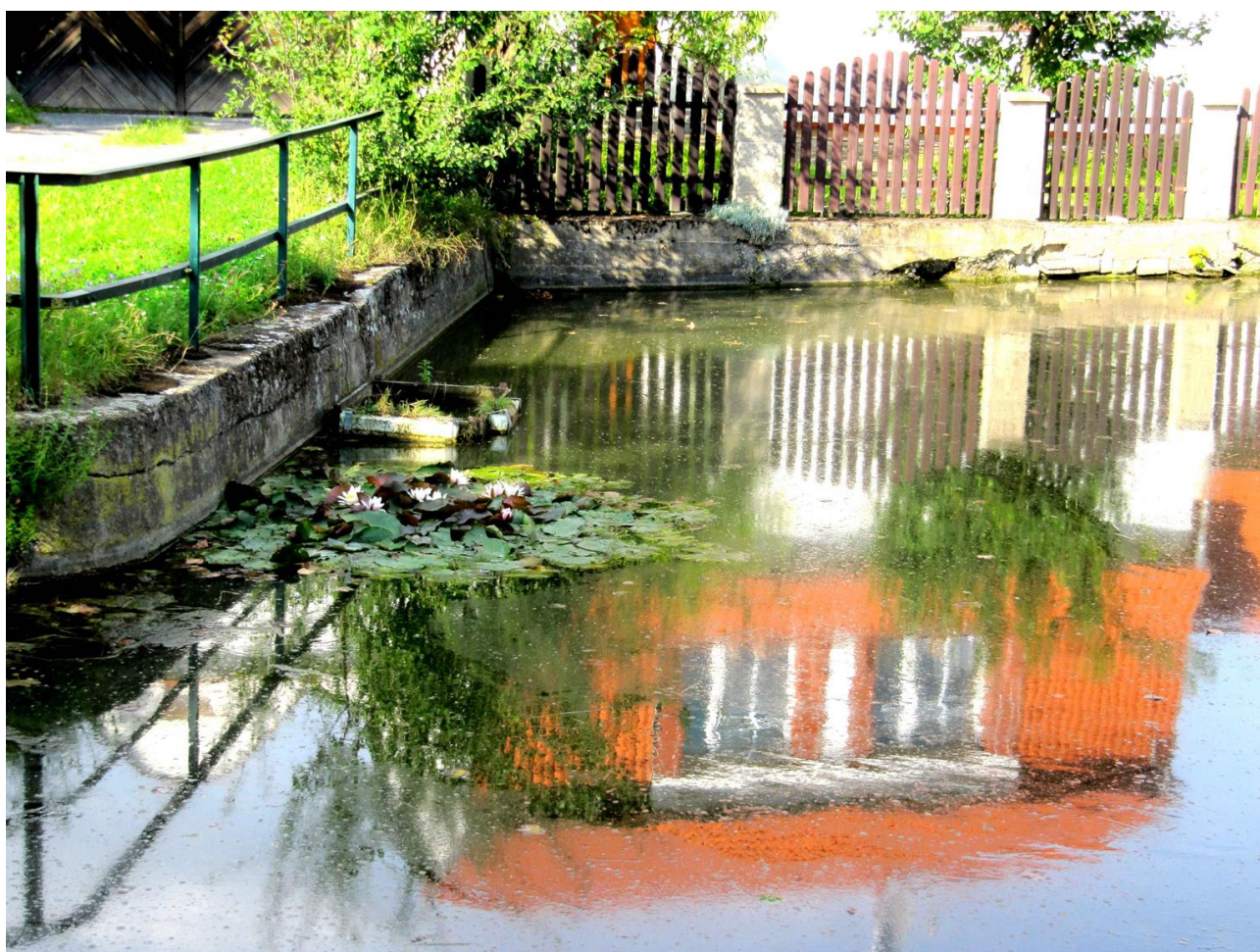
Kousek za tímto místem vyúsťuje potok na povrch, i tam je docela čistý. Protéká nejen prostorem zarostlým neprostupnými travinami křovinami a stromy, ale i skrz ruiny části statku čp. 19.

Propustek u silnice na Chrást - kritické místo, které nezvládá občas pobrat vodu, která se valí z polí. Kudy potok pod zemí teče dál mi není moc jasné. V některých starých mapách jde potok jednak k rybníku a druhou horní větví kamsi pod chalupou čp. 29.

Potok napájí rybník na návsi, patrně i malý rybníček mezi chalupami za obecním úřadem (mapy.cz)

Stáří rybníka na návsi není známo, ale je jisté, že je mladší, než rybníky Kokotské a rybník „Pod vsí“ (nad silnicí směrem na Kyšice). Na mapě z roku 1781 nakreslený není, i když ostatní rybníky ano. Ve stabilním katastru 1839 už nakreslený je. Každopádně asi primárně neměl chovný účel, spíše byl vytvořen jako požární nádrž. V roce 2020 je připravena oprava jeho břehové betonové zdi.

V loukách by měl téci pod zemí, ale ke Kačárně už je částečně na povrchu, díky dožilému podzemnímu potrubí. Pod zemí napájí obě nádrže. Až sem je potok poměrně čistý.

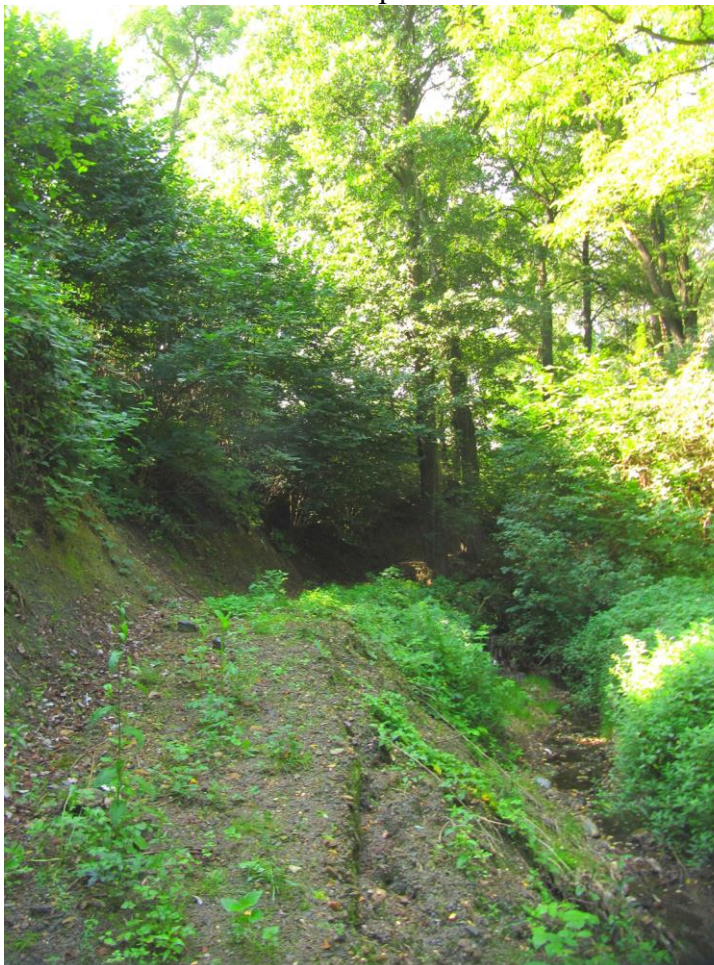
Za Kačárnou mizí voda v nejasném systému podzemních odtokových kanálů a vychází v rokli jako smrdutá stoka. Nevím, co je v těch místech do něho zaústěno, zda nějaká domovní kanalizace, či tam prosakuje odpad ze skládky, která byla v Jamách přibližně mezi silnicí a dětským hřištěm a zrušili ji někdy v osmdesátých letech. Bývaly tam plasty, komunální odpad, chemie, až po chlépice...

Obecní potok v rokli vyúsťuje z široké betonové roury a je špinavý a páchnoucí. Psa, který se mi tam vykoupal, jsem týden nemohla domýt.

Tato „Rokle“ má tendenci se stát jakýmsi rekreačním, relaxačním či odpočinkovým centrem obce a bylo pro to už mnohé uděláno. Vyčištění svahů od odpadků, výsadba stromů, úpravy cestiček kolem. Lavičky, dětské hřiště, stroje na cvičení. Čin-

nosti kolem tohoto prostoru se mi ale dlouhodobě zdají poněkud nepřehledné. Cestička od dětského hřiště k propustku je už průchodná, ale neudržovaná plná kopřiv. Propustek byl pěkně opraven, ale není mi pochopitelné oboustranné vykácení veškerého porostu dřevin nad ním tak, že se místo stalo nebezpečným při nějakém náhodném pádu, kdy se není na dlouhém prudkém svahu čeho zachytit a zabránit několikametrovému pádu na kamenné dláždění potoka.

Propustek pod železniční tratí.

Rokle by mohla být krásným místem, ale špinavý potok je problém...

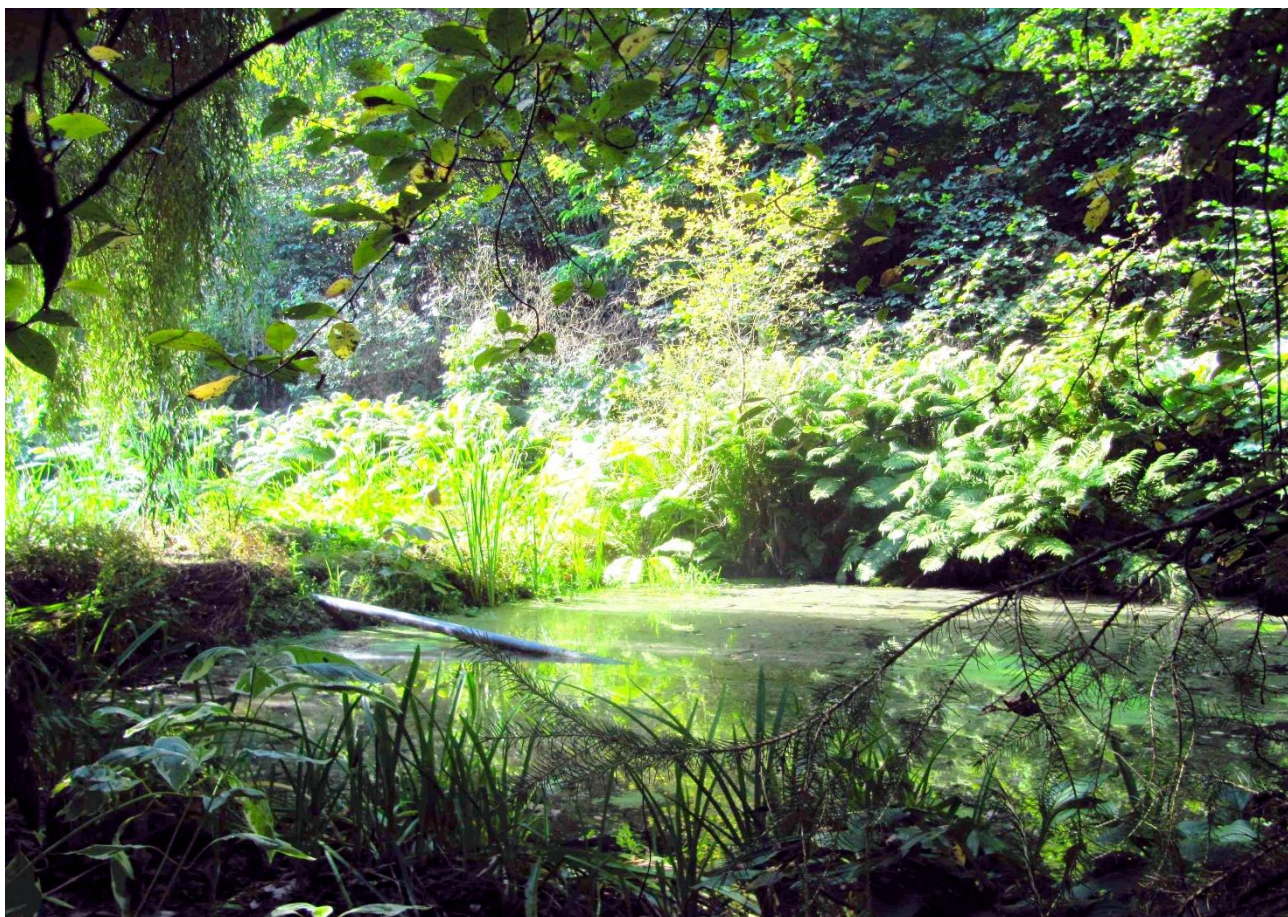

Obecní potok by si zasloužil udělat na několika místech kamenné hráze, aby se voda v době přívalových dešťů zpomalila a nevymílala potoční břehy. Pokaždé, když tam jdu, zdá se koryto širší...

Propustek pod tratí je krásně opravený, k prudkému holému vykácenému svahu už na sloupky přibyl řetěz, leč místo se mi zdá i tak stále nebezpečné.

V blízkosti vyústění
potoka do Klabavy jsou
kouzelné rybníčky, ovšem
s dost špatnou vodou.

Nově opravené vyústění potoka r. 2016 a cca v roce 1975
(vycházka tehdejší mateřské školy).

Zpracovala Pavla Velleková r. 2016, s pozdějšími
úpravami.